

חולין דף ע"ב

הגמרא הביאה, שרבה אמר, כשם שטומאה בלועה אינה מטמאה אחרים, כך טהרה בלועה, כגון שבלע טבעת טהורה ונכנס לאהל המת, אינה מטמאה. וביארה הגמרא שהדין שטומאה בלועה אינה מטמאת מפורש במשנה במקואות, אולם רבה חידש דין אחר, כגון שבלע שתי טבעות אחת טמאה ואחת טהורה, שהטמאה לא מטמא לה מטמאה לטהורה כיון שהטומאה לא חלה בבלוע. כעת שואלת הגמרא ממשנתנו, ולד שמת במעי אמו, מטמא את המיילדת שבעה ואמו טהורה עד שייצא. והרי המקרה של עובר ומיילדת דומה למקרה של שתי טבעות, ורואים שהעובר מטמא את המיילדת? אמר רבה, שונה הדין בעובר, הואיל וסופו לצאת.

טומאת המיילדת אינה מדברי תורה, שאל רבא, עובר סופו לצאת, טבעת אין סופה לצאת? אלא אמר רבא, פומבדיתאי

אלא מדברי סופרים

יודעים טעם הדבר והכוונה לרב יוסף, שאמר בשם רב יהודה שאמר שמואל, טומאה זו של המיילדת אינה מדברי תורה, אלא מדברי סופרים. ומבארת הגמרא, שנצרך לומר גם שאינה מהתורה, כדי שלא נאמר שהמשנה היא כרבי עקיבא הסובר שעובר שמת במעי אשה טמא, ולכן המיילדת טמאה⁴⁶⁴. לזה השמיע שאפילו לרבי ישמעאל, שאמר 'עובר במעי אשה טהור', גזרו בה טומאה מדברי חכמים. ומבאר רב הושעיא, טעם הגזירה, שמא יוציא ולד ראשו חוץ לפרוודור, והמיילדת תחשוב שנגעה בו כשהוא עוד ברחם ולא תנהג טומאה⁴⁶⁵. ובאשה אין לגזוא טומאה, כיון שהיא מרגישה כשיוצא. שואלת הגמרא, ומדוע שלא תאמר למיילדת שלא תגע? עונה הגמרא, שהיולדת טרודה בחבלי הלידה ולא תאמר למיילדת שלא תגע.

מביאה הגמרא, שמצינו מחלוקת של רבי לר"ע עובר מת מטמא במעי אמו
מהתורה
ישמעאל ורבי עקיבא, בברייתא. ששנינו, נאמר: "וכל אשר יגע על פני השדה", להוציא עובר שהוא טמון במעי

464 ואשה טהורה משום דמגע בית הסתרים הוא. רש"י.

465 אבל ברועה שהושיט ידו למעי בהמה, ששנינו במשנה 'טהור' אין לגזור כיון שהרחם גלוי. רש"י.

אשה, דברי רבי ישמעאל. רבי עקיבא אומר, לרבות 'גולל' שהוא הכיסוי של ארון המת, ו'דופק' שהוא הדף שנותנים בצדו⁴⁶⁶. ורבי ישמעאל לומד שגולל ודופק מטמאים, מהלכה למשה מסיני. ורבי עקיבא סובר, שעובר שנמצא מת במעי אשה, טמא מהתורה. וביאר רבי אושעיא, שלומד כן ממה שנאמר: "כל הנוגע במת בנפש", איזהו מת שבנפש של אדם? הוי אומר זה עובר שבמעי אשה.

ורבי ישמעאל, לומד מהפסוק הזה, איזהו נפש של אדם שמתמא? הוי אומר זו רביעית לוג דם הבאה מן המת שמתמאה, שחיי האדם תלויין בו, שבכך הוא מתקיים. ולרבי עקיבא הכתוב לא בא ללמד על רביעית דם מנפש אחת, שאמר שאף רביעית דם הבא משני מתים מטמא באהל. ששינינו בברייתא, רבי עקיבא אומר, רביעית דם משני מתים מטמא באהל, שנאמר: "ועל כל נפשות" משמע ששתי נפשות מטמאים בשיעור אחד.

משנה

בהמה המקשה לילד, והוציא עובר את ידו וחתכה ואחר כך שחט את אמו, בשר העובר טהור שאין בהמה מקבלת טומאה מחיים. שחט את אמו ואחר כך חתכה, הבשר מגע נבלה, דברי רבי מאיר⁴⁶⁷. וחכמים אומרים, השחיטה מורידתו מידי נבלה ונחשב כמגע טרפה שחוטה⁴⁶⁸. מה מצינו בטרפה ששחיתתה מטהרתה, אף שחיתת בהמה תטהר את האבר. אמר להם רבי מאיר, לא! מה שטהרו זה בשחיתת טרפה שהיא נטהרת, אבל לא אמרו ששחיטה מטהרת דבר שאינו גופה – העובר?

ומבררת המשנה, מניין ששחיתתה מטהרת טרפה? שהרי ניתן ללמוד בקל וחומר שאינה מטהרתה. שכן בהמה טמאה אסורה באכילה, אף טרפה אסורה באכילה. מה בהמה טמאה אין שחיתתה מטהרתה מלטמא, אף טרפה לא תטהרנה שחיטה? לא! אם אמרת בבהמה טמאה, שלא היתה לה שעת הכושר לטהר מטומאתה על ידי שחיטה, תאמר בטרפה שהיתה

466 י"מ: גולל הוא אבן גדול הסותם פי מערת קבורה, ודופק הוא אבן שמשמכים לגולל להחזיקו במקומו, שלא יתגלגל מעצמו ופי המערה תיפתח. ועי' תוס' כתובות ד, ב ד"ה עד סתום הגולל.

467 י"א הכוונה שבשר העובר מגע 'אבר מן החי', שהוא מטמא כנבלה. וי"א, אם יצא עובר מת האבר נבלה גמורה, מאחר שלא טהרתו שחיטת אמו. רש"י.

468 עמוד ב'.

לה שעת הכושר. אם כן, בהמה שיש לה טרפה מן הבטן מנין ששחיטה מטהרתה? אלא שבהמה טמאה אין במינה שחיטה, אבל טרפה שיש במינה שחיטה, לכן שחיטה מטהרתה. אבל יוצא, שבן שמנה חי שנולד מבהמה חיה, אין שחיטתו מטהרתו, לפי שאין במינו שחיטה.

גמרא

מבררת הגמרא, מדוע אם שחט את האם
ואחר כך חתך את יד העובר בשר העובר
טמא, והלא לא נגע האבר בבשר אלא על ידי חבורו שהוא מוסתר,
וטומאת בית הסתרים לא מטמאית? ולכאורה נאמר, שזה כרבי מאיר
לשיטתו שטומאת בית הסתרים מטמאה. ששנינו במשנה בכלים, בגד
שגודלו שלשה על שלשה טפחים שנטמא במדרס הזב כאב הטומאה,
ואחר כך נחלק ואינו ראוי עוד למדרס, טהור מלטמא אדם וכלים
כמדרס, אבל טמא מגע מדרס כ'ראשון לטומאה', מפני שנגעו זה בזה
בעודן מחוברים, דברי רבי מאיר. ושנינו בברייתא, אמר רבי יוסי, והרי
לאחר שנחלק נפקע ממנו שם מדרס הזב, והוא טהור! ורק אם בשעה
שהזב דרס עליו גם נגע בו בגופו, כשחילקו ובטל שם מדרס, נשאר בו
שם של מגע הזב.

דוחה הגמרא, שיתכן ומשנתנו אף כרבי יוסי. שכן עולא אמר, שלא
נחלקו יוסי ורבי מאיר אלא בבגד שלשה על שלשה שנחלק, כיון שאין
בהם באף אחד מהם שיעור אב הטומאה. אבל בגד גדול שהיה טמא מדרס
וחתכו ממנו גודל שלש על שלש אצבעות, הכל מודים שהחתיכה הקטנה
טהורה מן המדרס, אולם בשעת פרישתן מאביהן מקבלות טומאת מגע
מדרס, שהרי אי אפשר לצמצם שלא יגע מעט מעט, ואז אינו בית
הסתרים.

